

ЛІТЕРАТУРА

1. Колесова Г. Навчаючи навчаюсь — громадянська компетентність вчителя та учня. URL: <https://oplatforma.com.ua/article/1251-navchayuchi-navchayus-gromadyanska-kompetentnst-vchitelya-ta-uchnya> (дата звернення 12.02.2024)
2. Польгуль Л. В. Громадянська компетентність URL: <https://naurok.com.ua/prezentaciya-gromadyanska-kompetentnist> (дата звернення 20.02.2024)
3. Пометун О. Формування громадянської компетентності: погляд з позиції сучасної педагогічної науки. *Вісник програм шкільних обмінів*. 2005. №23.
4. Смагіна Т. М. Громадянська компетентність у контексті особистісного виміру URL: <https://studentam.net.ua/content/view/7332/97/> (дата звернення 21.02.2024)
5. Товарєва А.В., Чижикова І.М. Сучасні підходи до формування громадянської компетентності студентів: міжнародний та національний контексти. URL: [11.pdf \(duan.edu.ua\)](#) (дата звернення 26.02.2024).

Наталія КОЗЛОВСЬКА,

викладач української філології

Обласного коледжу „Кременчуцька гуманітарно-технологічна академія імені А.С. Макаренка”

Полтавської обласної ради

м. Кременчук, Україна

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ В СЕРЕДНІХ ТА СТАРШИХ КЛАСАХ

Інформаційні технології – це сукупність методів та технічних засобів, що забезпечують збирання, систематизацію, збереження, обробку, передачу та

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

подання інформації. Це дає змогу розширити знання людей та розвинути їхні можливості управління як технічними, так і соціальними процесами [1].

Використання сучасних інформаційних технологій дозволяє урізноманітнити та підвищити ефективність навчального процесу, залучити учнів до активної творчої діяльності. Це сприяє формуванню інтересу до вивчення рідної мови та літератури, оскільки дозволяє більш наочно подавати навчальний матеріал, а сам процес роботи більш цікавим та насиченим.

Використання різних мультимедійних засобів, онлайн-ресурсів та інтерактивних форм роботи сприяє кращому засвоєнню граматичного матеріалу, оволодінню навичками аналізу творів, кращому розумінню мовних і літературних явищ. Це важливо для якісного формування комунікативних та інтерпретаційних умінь сучасного учня.

Для ефективної організації групової роботи на уроках української мови та літератури доцільно застосовувати інтерактивні програмні засоби, зокрема вебсервіс Wheel of Names (колесо імен), який дає змогу поділити учнів випадковим чином на групи для роботи над творчими, дискусійними чи дослідницькими завданнями. Це забезпечує більшу активність та відповідальність кожного, стимулює до творчості, співпраці, обміну думками.

Використання презентацій залишається одним із головних інструментів підтримки навчального процесу з української мови та літератури. Одним із основних засобів для створення презентацій є PowerPoint, який дозволяє створювати мультимедійні презентації з текстом, зображеннями, графіками, анімацією та іншими об'єктами. Водночас використовуються й інші інструменти для створення презентацій, як Prezi, Google Slides, Canva, Keynote.

Важливим елементом уроків української мови та літератури є демонстрація уривків художніх творів, фільмів, наприклад, „Наталка Полтавка” за І. Котляревським, „Тіні забутих предків” за повістю М. Коцюбинського, „Украдене щастя”, „Захар Беркут” за І. Франком та інші [1]. Вони дають змогу учням краще зрозуміти зміст твору, його особливості, зіставити з власним досвідом. Після перегляду фрагментів учні можуть обговорити побачене,

проаналізувати, висловити враження. Джерелами відео – та аудіоматеріалів, що можуть бути використані на уроках, є популярні сервіси:

- YouTube – найбільша онлайн-платформа для перегляду відео, де є безліч уривків художніх фільмів, серіалів і відеокліпів українською мовою [2];
- Vidbly, Vimeo – платформи для публікації та перегляду відеороликів;
- AudioBoom, SoundCloud – сервіси для прослуховування аудіозаписів, зокрема літературних творів, поезій;
- сайти телеканалів, радіостанцій.

Використовуючи відеоматеріали для учнів під час вивчення літературних творів, учителю слід бути дуже обережним. Це пояснюється тим, що фільми, зняті за книгами, часто суттєво відрізняються від оригінального літературного твору, оскільки кінематографічна індустрія має певні рамки та стандарти. Зокрема, це стосується змін імен персонажів, сюжетних поворотів, акцентів у трактуванні подій і характерів героїв. Як приклад, роман Івана Багряного „Тигролови” та його екранізація суттєво відрізняються за цими ознаками. Тому учням важко зіставляти фільм і книгу й розуміти справжній задум автора твору.

Важливим елементом уроків є використання онлайн-ресурсів, довідкової та навчальної літератури, які доступні в мережі інтернет. Учитель має змогу підібрати цікаві тематичні статті з українських енциклопедій та довідників (наприклад, Вікіпедія) або знайти усе про слово: його тлумачення, правопис, транслітерацію, граматичні категорії – у Словник.UA. Можна також використовувати електронні версії підручників, збірок творів, щоб полегшити доступ учням до додаткових інформаційних ресурсів та завдань для самостійної роботи. Це сприяє поглибленню їхніх знань.

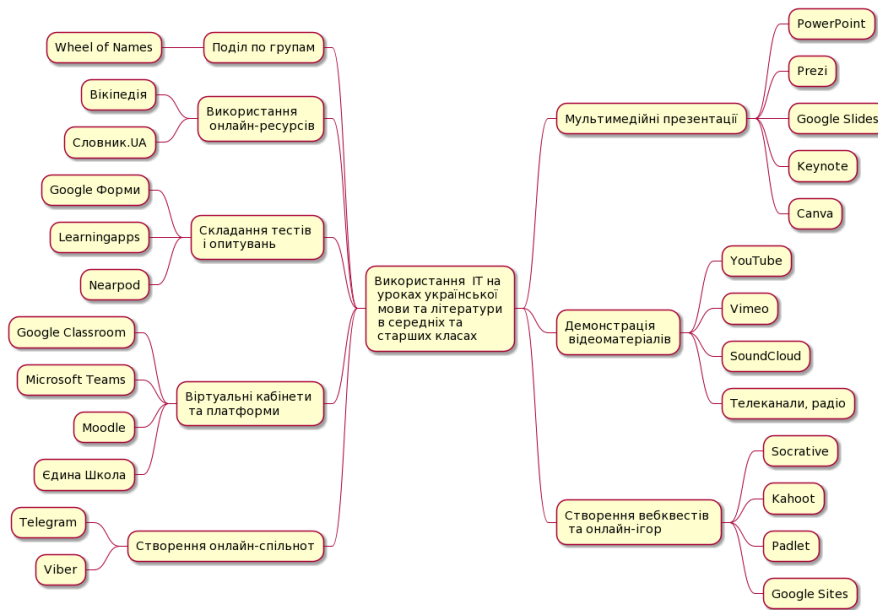

Рисунок 1.1 – Використання ІТ на уроках української мови та літератури

Для складання цікавих тематичних вебквестів й онлайн-ігор з мовознавства і літературознавства доцільно користуватися такими платформами:

- Kahoot, Socrative – популярні сервіси для створення різноманітних квестів, завдань тестового типу, опитувань;
- Padlet – інструмент для створення віртуальних дошок, на яких можна розміщувати запитання, завдання, головоломки та інші компоненти квестів;
- Google Sites – зручна платформа для наповнення тематичним контентом вебсторінок квесту.

Ці інструменти також допомагають зацікавити учнів та покращити активність на уроках [3].

Важливим елементом підготовки до уроків є складання тестів та опитувань, які дозволяють перевірити рівень знань учнів.

Для цього корисними є такі онлайн-сервіси:

- Google Форми – простий інструмент для створення тестів різних форматів (вибір 1 чи декількох правильних відповідей, відкриті відповіді тощо);

V Міжнародна викладацько-студентська науково-практична конференція

– Learningapps – сервіс для підтримки процесу навчання за допомогою невеликих інтерактивних модулів, які можуть використовуватись як навчальні ресурси для самостійної роботи, тестування, виконання вправ;

– Nearpod – онлайн-платформа, яка дозволяє вчителям та учням взаємодіяти один з одним (вікторини, тестування, малювання тощо).

Їх використання спрощує процес навчання та підвищує ефективність контролю знань учнів.

Окрім попередніх інструментів, дуже важливим є використання віртуальних навчальних середовищ, зокрема під час дистанційного навчання. Учитель має змогу створити інтерактивний онлайн-простір для учнів, де може розміщувати різноманітні ресурси – тести, завдання, матеріали до уроків, проекти.

Це дає можливість планувати навчальний процес навіть в умовах онлайн навчання. До таких платформ варто віднести Google Classroom, Microsoft Teams, Moodle, Єдину Школу – на їхній основі можна організувати інтерактивну взаємодію між усіма учасниками навчального процесу, забезпечити доступ до необхідних матеріалів та завдань. Це значно полегшує роботу в таких умовах.

Ще одним корисним інструментом є створення онлайн-спільнот учнів на таких месенджерах, як Telegram чи Viber. Учитель має можливість організувати окремі групи для кожного класу, що сприяє оперативному спілкуванню та реагуванню на запитання. Під час уроку учитель може залучати учнів до обговорення певних питань або попросити дати відповідь один одному.

Така взаємодія допомагає краще засвоїти матеріал, закріпити знання, спонукає думати та аргументувати власну позицію. Це дуже позитивно впливає на мотивацію до навчання та формування комунікабельності серед учнів.

Отже, основними інструментами, які забезпечують ефективну організацію навчального процесу з української мови та літератури, є інформаційні технології. Їх застосування дозволяє оптимізувати та урізноманітнити навчання, активізувати учнів, сприяти кращому засвоєнню матеріалу.

„Актуальні питання сучасної педагогіки: творчість, майстерність, професіоналізм”

Використовуючи різноманітні мультимедійні засоби, онлайн-ресурси та інтерактивні форми роботи, учителі мають змогу більш наочно подавати навчальний матеріал та залучати учнів до творчої діяльності. Це сприяє формуванню інтересу до вивчення рідної мови і літератури, кращому засвоєнню програмного матеріалу та оволодінню необхідними навичками. Такий підхід робить навчання цікавішим та ефективнішим.

Використання сучасних інформаційних технологій на уроках української мови та літератури є ефективним способом оптимізації навчального процесу та підвищення його якості. Це дає змогу досягти більш високих результатів засвоєння знань учнями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галета Я., Євдокимова О. Використання елементів інформаційних технологій на уроках української мови та літератури. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/53036425.pdf> (дата звернення: 22.02.2024).
2. Лілік О. Формування медіаграмотності майбутніх учителів української мови і літератури: практичні аспекти. URL: http://www.apfn-journal.in.ua/archive/27_2020/part_6/24.pdf (дата звернення: 24.02.2024).
3. Груба Т. Л., Ніколайчук Ю. М. Особливості використання веб-квестів на уроках української мови в старших класах в умовах дистанційного навчання. URL: <https://dspace.megu.edu.ua:8443/jspui/handle/123456789/3633> (дата звернення: 15.02.2024).